

NIEUWSBRIEF

november 2025

Agenda

<i>Dinsdag 4 november:</i>	Vergadering IVN-KNNV bestuur en werkgroepentrekkers
<i>Zaterdag 8 november:</i>	Microscopiedag Duurzaamheidscentrum Assen
<i>Donderdag 13 november:</i>	Filmavond in Het Valkenhof in Beilen
<i>Dinsdag 18 november:</i>	Vergadering bestuur IVN-KNNV Assen
<i>Vrijdag 21 november:</i>	Film 'Wildeboel' in het Hunebedcentrum
<i>Dinsdag 16 december:</i>	Lezing 'Verborgen gloed', over fluorescentie in de natuur

VANAF 20 OKTOBER - EXPOSITIE NATUURFOTO'S IN WILHELMINA ZIEKENHUIS

Grote Kaardebol (foto: Frits Visser)

Van 20 oktober t/m 16 januari 2026 zijn natuurfoto's van Frits Visser in de poli van het Wilhelmina Ziekenhuis te zien. Het zijn met name foto's van bloemen en paddenstoelen. De meeste foto's zijn in Groningen of Drenthe gemaakt. De foto's zijn te koop, voor een smalle beurs kan er wat van de prijs af. Het e-mailadres van de fotograaf is fritsviss@gmail.com. De poli-gang van het Wilhelmina Ziekenhuis is te bereiken via de hoofdingang, direct rechts en weer rechts. De expositie is toegankelijk op werkdagen van half negen tot vijf uur. Foto's van Frits Visser zijn ook op internet te vinden via <https://500px.com/p/fritsvisser?view=photos>.

Datum en tijd: 20 oktober 2025 t/m 16 januari 2026
Locatie: Wilhelmina Ziekenhuis Assen

ZATERDAG 8 NOVEMBER - MICROSCOPIEDAG DUURZAAMHEIDSCENTRUM ASSEN

Zaterdag 8 november is er in het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos weer de noordelijke microscopiedag. Deze Microscopiedag is drie jaar geleden geïntroduceerd ter ere van de 70^e verjaardag van de Nobelprijs voor Professor Zernike, de uitvinder van het fase-contrastmicroscop. IVN-KNNV Assen levert voor de tweede keer een bijdrage aan deze dag.

Iedereen kan tussen 10 en 16 uur binnenlopen om kennis te maken met microscopie. Het is ook mogelijk om zelf meegebrachte materialen onder de microscoop te bekijken. Denk aan water uit een sloot of vijver, mossen, insecten of paddenstoelen.

Iedereen is van harte welkom natuurlijk en als er leden zijn die een handje willen helpen dan wordt dat erg gewaardeerd; ook als het maar een deel van de dag is. Graag tot 8 november...

Datum en tijd: Zaterdag 8 november 2025 van 10:00 uur tot 16:00 uur
Locatie: Duurzaamheidscentrum Assen, Bosrand 2, 9401 SL Assen
Kosten: Gratis
Aanmelden: Niet nodig

DONDERDAG 13 NOVEMBER - FILMAVOND IN HET VALKENHOF IN BEILEN

IVN Natuureducatie organiseert samen met Landschapsbeheer Drenthe en de Milieufederatie Drenthe een filmavond. Rik van der Linden gaat terug naar de oorsprong van de natuurlandschappen uit zijn jeugd om het verloren leven van de Delta te ontdekken en een nieuw referentiepunt te bepalen voor het natuurherstel in de regio. Via onderstaande link kun je je aanmelden: <https://spits-online.com/website/69007f8429e34XUscyUuSQ77sC9rAXieo>

Aanmelden kan tot uiterlijk zondag 9 november. Er kunnen maximaal 50 groene vrijwilligers deelnemen, dus meld je snel aan!

Datum en tijd: Donderdag 13 november van 19.15 - 21.30 uur
Locatie: Het Valkenhof, Witte Valkenstraat 2, 9411 LG Beilen
Kosten: Gratis
Aanmelden: <https://spits-online.com/website/69007f8429e34XUscyUuSQ77sC9rAXieo>

DINSDAG 16 DECEMBER - LEZING 'VERBORGEN GLOED', OVER FLUORESCENTIE IN DE NATUUR

“Er gaat een hele nieuwe en bijzonder fascinerende wereld voor je open”, aldus Frank Huisman van IVN-KNNV Assen. Hij ging met een speciale lamp in het donker de natuur in.

Op dinsdagavond 16 december vertelt hij over de magische wereld van fluorescentie. Fluorescentie is het natuurkundige verschijnsel dat bepaalde planten, dieren of voorwerpen een felle kleur laten zien wanneer je er met een UV-lamp op schijnt. Net zoals je bijvoorbeeld ook de veiligheidskenmerken van papiergeld zichtbaar kunt maken. De lezing 'Verborgen Gloed' begint om

19.30 uur in het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos.

Tijdens de lezing laat

Frank Huisman met eigen foto- en filmbeelden opmerkelijke

kleurtransformaties zien in de duistere Drentse natuur.

Hoe werken deze kleurveranderingen en wat is het nut ervan?

Frank Huisman kwam veel uitdagingen tegen op zijn

ontdekkingsreis door deze onbekende wereld en wil hier graag

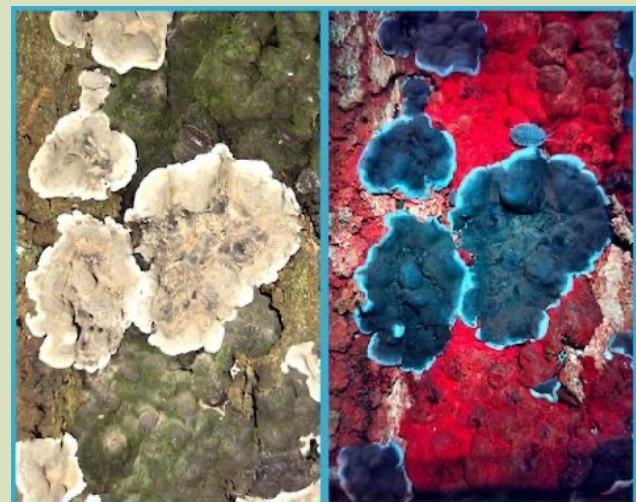
over vertellen om ook anderen enthousiast te maken. Het

bijwonen van de lezing kost € 2,50 voor leden van IVN-KNNV en €

5,00 voor niet-leden. Aanmelden via activiteiten@ivnassen.nl

Reuzenbalsemien

Grijze buisjeszwam op algen

Datum en tijd: dinsdag 16 december 2025 van 19.30 uur tot ongeveer 21.30 uur
Locatie: Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen
Kosten: € 2,50 voor leden IVN-KNNV en € 5,- voor niet-leden (contant of pin)
Aanmelden: activiteiten@ivnassen.nl

Oproepen

ENTHOUSIASTE MENSEN VOOR ONZE KRAAM GEZOCHT!

Vrijwel elke eerste zondagmiddag van de maand staan we als IVN-KNNV Assen met een eigen kraam bij het Duurzaamheidscentrum (DCA) in het Asserbos. Gedurende twee uurtjes kunnen de bezoekers van het DCA zo kennismaken met onze vereniging, onze activiteiten en werkgroepen. Elke maand heeft de kraam een ander thema, verzorgd door leden van onze werkgroepen. Ook is er elke keer een activiteit speciaal voor kinderen. Bezoekers kunnen zich aanmelden als lid, er zijn gratis items te verkrijgen en we verkopen leuke educatieve natuurartikelen.

Bij goed weer zetten we de kraam buiten voor het DCA. Bij twijfel zetten we ook de partytent op en bij slecht weer staan we binnen. Het team dat nu de kraam bemenst, is relatief klein en heeft behoefte aan versterking, zodat we wat flexibeler worden qua standbemensing.

Lijkt je dit leuk of wil je meer weten? Stuur dan een mail naar voorzitter@ivnassen.nl of bel met Frank Huisman: 06-25167246.

JE OUDE VERREKIJKER NAAR EEN INDIASE NATUURORGANISATIE?

Van iemand van de KNNV uit Wageningen ontving ik het verzoek om mee te helpen verrekijkers in te zamelen. Hij is via een Indiase ex-collega in contact gekomen met de directrice Garima Bhatia van de organisatie Early Bird (www.early-bird.in). Haar natuurorganisatie richt zich op jongeren en probeert hen door allerlei creatieve activiteiten kennis te laten maken met en te interesseren voor de natuur, met de nadruk op vogels. Garima zou voor haar werk enorm geholpen zijn met verrekijkers.

Wie weet heb jij nog een oude verrekijker die je eigenlijk nooit meer gebruikt? Wat zou die een mooie bestemming kunnen krijgen als je die schenkt aan Early Bird.

Van hun actie 'Kijkers voor Kijkers' stelt Vogelbescherming Nederland in ieder geval al enkele kijkers beschikbaar.

Transport naar India gaat rechtstreeks via iemand die voor haar werk regelmatig naar India reist. En zij overhandigt de kijkers dan direct aan Garima.

Als je een verrekijker wilt doneren, stuur een mail naar pr@invassen.nl, dan spreken we af hoe de verrekijker bij mij komt. Ik zorg er dan voor dat de verrekijkers in Wageningen komen.

Alvast dank,
Birgitta Marijnissen

Verslagen

VERSLAG HERFSTKRAAM 5 OKTOBER

De herfstkraam van IVN-KNNV Assen op zondag 5 oktober was georganiseerd door de Paddenstoelenwerkgroep. Gelijktijdig was er een paddenstoelenbingo vanwege Oktober Kindermaand. Kinderen, ouders en grootouders konden ook meedoen aan een geblinddoekte test van geuren die paddenstoelen kunnen hebben (dank je wel Mariët). Met behulp van de herfsttafel werd uitleg gegeven over de leefwijze en verscheidenheid van paddenstoelen. Veel bezoekers kregen hazelnoten en walnoten mee naar huis als zaaigoed voor een boom in eigen tuin. Over kabouter Spillebeen op de rode paddenstoel met witte stippen werd soms wat verlegen gezongen.

Het grote eekhoorntjesbrood werd in de handjes gewogen. Al voor 1 uur was er publiek en het liep door tot na half vier. Er zijn ruim 50 kinderen geweest; het was een zeer geslaagde middag.

Foto: Ria Ippen

Foto: Ingrid van Zon

VERSLAG NESTKASTRONDE NAJAAR

De afgelopen periode was de werkgroep nestkastjes een aantal zaterdagen actief om de 110 nestkastjes in het Asser- en Amelterbos schoon te maken. In het kader van de 2^e ronde van het landelijk project 'Meet de mees' verzamelden we koolmeeseieren en dode jonge koolmeesjes die achter waren gebleven in het nest. De Hogeschool Leiden gaat analyseren of er pesticiden voorkomen in het aan hen opgestuurde materiaal. Een aantal nestkastjes is vervangen (zie foto) of opgeknapt. We hadden alle zaterdagen geluk met de weersomstandigheden. Het was als vanouds gezellig om samen op pad te gaan. De bezettingsgraad van de nestkastjes was ook dit jaar hoog, daar doen we het voor!

Herman Spoelstra

Claudia de Boer hangt een nieuw nestkastje op in het Amelterbos (foto: Tom Kral)

VERSLAG PADDENSTOELNEXCURSIE KAMPSHEIDE

Op zaterdag 11 oktober ging een enthousiaste groep in natuurgebied Kampsheide op zoek naar paddenstoelen. Nadat er spiegeltjes waren uitgedeeld om de onderkant van de paddenstoelen te bekijken, ging de groep op pad. De gidsen van de Werkgroep Paddenstoelen vertelden onderweg hoe paddenstoelen groeien, waarom paddenstoelen belangrijk zijn en waaraan je paddenstoelen kunt herkennen. Kampsheide is een gevarieerd natuurgebied en daarom waren er veel verschillende soorten te zien, in allerlei vormen en kleuren. Zoals de muizenstaartzwam,

knolhoningzwam, pijpknotszwam, smakelijke russula, regenboogrussula, heksenboleet, bruine trilzwam, fopzwam, oranje druppelzwam en nog veel meer. Bijzonder hoeveel verschillende paddenstoelen je in twee uur rondstruinen met elkaar kunt vinden.

foto's: Birgitta Marijnissen

VERSLAG NATIONALE NACHTVLINDERNACHT 23 AUGUSTUS 2025

*Eerste keer nachtvinders kijken met lamp-en-lakenopstelling vanuit
Insectenwerkgroep IVN-KNNV Assen*

Augustus 2025 - Elk jaar wordt er vanuit de Vlinderstichting de Nationale Nachtvindernacht (afgekort NaNaNa) georganiseerd, waarbij nachtvinders letterlijk en figuurlijk in de spotlights staan. Nachtvinderliefhebbers die onderzoek doen naar nachtvinders kunnen zich opgeven als deelnemer, waarna geïnteresseerden zich aan kunnen melden of gewoon langs kunnen komen om te kijken welke nachtvinders er te zien zijn. Dit jaar viel het evenement op 22 en 23 augustus. Inmiddels wordt het al sinds 2005 georganiseerd, en viert het daarmee zijn 20-jarige jubileum. De Insectenwerkgroep van het IVN-KNNV Assen doet dit jaar voor de eerste keer mee!

Felle lamp en wit laken

Nachtvinderonderzoek gebeurt op verschillende manieren, maar de meest populaire en succesvolle manier om zo veel mogelijk nachtvinders te zien, is met een lamp en laken. De lamp die gebruikt wordt is er niet zomaar eentje. Hij moet een hoog aantal lumen produceren (rond de 3000 lumen is gebruikelijk) en een breed lichtspectrum hebben. Na diverse onderzoeken is gebleken dat het belangrijk is dat de lamp UV-licht uitstoot. Ouderwetse gloeilampen deden dit vaak wel. Met name de oude kwikdamplampen uit lantaarnpalen die vóór de introductie van LED-

verlichting werden gebruikt, zijn de heilige graal onder de nachtvinderlampen. In combinatie met een gespannen, wit laken, vormt dit de opstelling om nachtvinders te lokken en daarna goed te kunnen bekijken. Daarnaast is er natuurlijk elektriciteit nodig om de lamp te laten branden. Met een beetje geluk is er een stopcontact in de buurt, maar in de natuur is deze uiteraard niet zomaar beschikbaar. Daarom wordt vaak een diesel- of benzineaggregaat gebruikt om de lamp van stroom te voorzien.

Vierkantvlekuil (foto: Ilse van der Beek)

Oude opstelling in nieuw jasje

De Insectenwerkgroep doet voor het eerst mee met de lamp-en-laken opstelling en daarom moeten alle benodigde spullen nog worden ingekocht. Alleen... zijn wij benieuwd of het flexibeler en duurzamer kan. De opstelling die nu vaak gebruikt wordt, bestaat uit palen die in de grond worden geslagen en rechtop worden gehouden door scheerlijnen. Het laken wordt dan tussen de palen gespannen. Een heel gedoe en ook kwetsbaar, want als de haringen of hamer nog

thuis liggen, of de grond te hard is voor haringen, kan het opzetten van het frame een flinke uitdaging worden. Ook de stroomvoorziening kan een opwaardering gebruiken. Dit zijn vaak aggregaten die werken op benzine of diesel; totaal niet milieuvriendelijk. Daarnaast produceren ze veel herrie en zijn het logge, zware apparaten. Tot slot zijn we benieuwd of een LED-lamp de standaard kwikdamplampen kan vervangen. Die laatste verbruiken nogal wat energie, waarbij 160W erg gebruikelijk is. En mocht de lamp knappen, dan is dat nog gevaarlijk ook vanwege de giftige damp. Dit kan beter!

Om die redenen is de volgende opstelling aangeschaft:

- Een draagbare fotostudio, bestaande uit een licht-metalen frame en twee statieven, een wit laken, knijpklemmen om het laken strak en op zijn plaats te houden en twee zandzakken om het frame op zijn plaats te houden.
 - Twee soorten LED-lampen: een blacklight UV-lamp 50W en een 3000 lumen 18W lamp die de ouderwetse en gevaarlijke kwikdamlampen vervangt.
 - Voor back-up is ook de vertrouwde nachtvlinderlamp besteld, een metal-halide lamp 160W
- Daarnaast willen we een draagbare accu gebruiken als stroomvoorziening. Van Voltacase Nederland mogen wij de Outdoorcase 50Ah uitproberen! Met de bijgeleverde omvormer die tot 300W kan, zouden alle lampen er op kunnen branden.

De grote dag (of eigenlijk nacht)!

Op 23 augustus is het dan zo ver: de nachtvlindernacht kan beginnen. De opstelling staat binnen een half uurtje overeind. Eerst gebruikten we de 3000 lumen LED-lamp 18W en de blacklight UV-lamp 50W. Moeiteloos wordt de Voltacase-accu neergezet op de plaatselijke picknicktafel.

Rond 21:00 kwamen de eerste mensen langs, die nog tot ten minste 21:45 moesten wachten tot de eerste nachtvlinder zich aandiende. Deze kwam duidelijk af op de blacklight. Na 22:00 kwamen er nog diverse vlinders sporadisch langs, alle op de blacklight afkomend. De 3000 lumen LED-lamp leek helaas vrij weinig uit te halen. Om die reden is die lamp rond 22:30 verwisseld voor de reguliere nachtvlinderlamp (160W). Direct was het verschil merkbaar; er kwam meteen een aantal nachtvlinders aanvliegen. Een belangrijk detail voor de techniek: de accu deed het perfect, zelfs in de combinatie van 50W blacklight en 160W nachtvlinderlamp. De accu is bijna geruisloos, waarbij met de laatst genoemde lampensetting de omvormer af en toe zichzelf koelt. Een groot contrast met de herrie van diesel-aggregaten!

Zesstreepuil (foto: Ilse van der Beek)

Het resultaat

Om 23:30 was de temperatuur zo hard gedaald, dat we besloten ermee te stoppen. Ondanks de relatief koude avond waren er toch nog 14 soorten nachtvlinders op het laken gekomen. Ook zijn er vijf Europese hoornaars gezien en zijn ook een goudoogje (gaasvlieg) en een gewone tweevleugel (eendagsvlieg) gespot op het laken.

De soortenlijst:

- oranje wortelboorder
- stro-uiltje
- gele oogspanner
- bruine grijsbandspanner
- brandnetelbladroller
- variabele grasmot
- haarbos
- appeltak
- zesstreepuil
- zwarte c-uil
- groente-uil
- gepijlde micro-uil
- zuidelijke stofuil
- vierkantvlekuil

Appeltak (foto: Ilse van der Beek)

Ilse van der Beek

En verder...

ARTIKEL OVER MINEERMOTTEN IN ROOTS

In het septembernummer van Roots staat een interessant artikel over mineermotten met Ben van As. Ben is lid van de afdeling Assen van het KNNV en ook lid van de insectenwerkgroep. Mineermotjes maken gangetjes in planten om hun eitjes in te leggen.

Zigzagbeukenmineermot (foto: Joop Verburg)

EINDE NIEUWSBRIEF

KNNV afd. Assen

secre_assen@assen.knnv.nl

IVN Assen

Secr. Herman Spoelstra

secretaris@ivnassen.nl

redactie

Theo de Grijs

Wouter Reckman

Vertrouwenspersonen KNNV

<https://knnv.nl/over-knnv/knnv-organisatie/>

Vertrouwenspersonen IVN Assen

[https://www.ivn.nl/afdeling/assen/
overivnassen/vertrouwenscontactpersonen/](https://www.ivn.nl/afdeling/assen/overivnassen/vertrouwenscontactpersonen/)

Kopij voor de volgende nieuwsbrief vóór 26 november 2025 sturen naar:

nieuwsbriefivn-knnv@ivnassen.nl

Graag met vermelding van het onderwerp van uw kopij.